

5) самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);

6) посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;

7) дотримання норм законодавства про авторське право;

8) надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності;

9) розробка справедливих та релевантних форм оцінювання;

10) створення атмосфери довіри у студентському та викладацькому колективах.

К. А. Єремєєва

ДІЯЛЬНІСТЬ НЕФОРМАЛЬНИХ СПІЛЬНОТ УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВЦІВ У БОРОТБІ З АКАДЕМІЧНОЮ НЕДОБРОЧЕСНІСТЮ

Слід погодитись із думкою Юрія Рашкевича, яку він висловив на міжнародній конференції «Розбудова системи забезпечення якості вищої освіти в Україні», що ключовим словом у вищій освіті, яка відбувається в межах Болонського процесу, є довіра, заснована на якості. Однією з головних проблем сучасної вищої освіти в Україні є проблема плагіату та фальсифікацій, порушення академічної доброчесності. Саме це підриває довіру до якості вітчизняної вищої освіти як в Україні, так і за кордоном. На сьогодні існує проект, розроблений Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, про Порядок скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня. Тож на офіційному рівні боротьба з плагіатом продовжується. Але найбільш дієвим механізмом завжди залишається ініціатива активної наукової спільноти.

На даний момент в українському науковому середовищі склалась ситуація, коли авторський науковий текст сприймається скоріше не як норма на рівні практики, а як норма на рівні ідеалу. Цьому сприяє неправильно адаптована філософія постмодерну, девальвація наукових досягнень, бюрократичні вимоги, які стимулюють виробляти перш за все не якісний науковий продукт, а збільшувати кількість публікацій, відсутність культури академічної доброчесності, уявлення, що наукова діяльність поділяється на «справжню» для небагатьох, та формальну для більшості.

Цю ситуацію можна вирішити, забезпечивши ширше впровадження комп'ютеризованої перевірки наукових текстів на плагіат, яку слід комбінувати з якісним глибинним аналізом. Дуже часто цим займаються прості науковці, які добровільно беруть на себе обов'язок моніторингу

наукових текстів в Україні. Спільнота «Академічна доброчесність та плагіат» діє в межах соціальної мережі Facebook: <https://www.facebook.com/groups/plagiat/>. Ця група була створена для обговорення питань, які стосуються академічної доброчесності та плагіату переважно в Україні (втім, трапляються порівняння із закордонним досвідом). Учасники групи послуговуються 42 статтею Закону України «Про освіту» й навіть на заставці своєї групи зазначили, що вважати цитуванням, плагіатом та самоплагіатом.

У своїй діяльності група «Академічна доброчесність і плагіат» займається добровільною перевіркою дисертаційних досліджень, які за сучасними вимогами виставляються у відкритий доступ на сайтах закладів вищої освіти. В цьому відношенні учасники групи є вченими-сторонніми спостерігачами, які часто знаходять випадки плагіату в наукових текстах та подають клопотання до ДАКу про неприсудження наукових звань пошукачам, які виявили академічну недоброчесність. Наприклад, одним з останніх випадків виявлення плагіату є аналіз дисертації Б. І. Приймака, яку було подано до спеціалізованої вченої ради Д 26.001.29 в Інституті міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Автор дисертації «Політика Німеччини щодо держав Центральної та Східної Європи у період канцлерства Ангели Меркель» примудрився скопіювати до свого тексту напрацювання Г. О. Харлана та зробити дослівний переклад та копіювання робіт російських вчених на схожу тематику (повний аналіз на плагіат за посиланням: http://false-science.ucoz.ua/news/plagiat_v_kandidatskij_disertaciji_b_i_prijmaka/2019-06-16-70?fbclid=IwAR1EyLngCujBOrF5x8vZPLXzC6jOf1kk8LL7p38QKrN69CqwQGwSUxhI0bs). Всього, за підрахунками експертів, оригінальність тексту складає 60 %, що є незадовільним для кандидатських дисертацій.

Кількісний та якісний аналіз наукових текстів на виявлення в них плагіату та самоплагіату, впровадження стандартів академічної доброчесності в українську освіту та науку, а також діяльність неформальних спільнот науковців та розповсюдження інформації про плагіат у соціальних мережах має сприяти подоланню прикрих практик академічної недоброчесності.

К. Е. Колесник

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЙ ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА НАД КУРСОМ «ІСТОРІЯ НАУКИ І ТЕХНІКИ»

Самостійна робота студента є необхідною складовою частиною навчального процесу при вивченні курсу «Історія науки і техніки». Одним з класичних варіантів самостійної роботи студентів є підготовка доповідей чи рефератів на задану тему. Однак підготовка традиційних рефератів в